

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה שבת פ' מקץ, חנוכה תשס"ט בנושא:

אור חנוכה ברשות הרבים

מאת הרב דוד אברהם ספקטור

שבת שלום, חודש טוב וחנוכה שמח. הגמרא (שבת כא) שואלת מאי חנוכה? ושאלה זאת גם אנחנו צריכים לשאול את עצמנו. מה המיוחד בחנוכה? בחנוכה יש חיוב של פרסום הנס כלפי רשות הרבים, שלא כפורים שיש חיוב של פרסום הנס רק בתוך בית הכנסת ולא כלפי אלה שלא באים לבית-הכנסת. בחנוכה יש סוברים שאפילו כלפי הגויים יש חיוב של פרסום הנס, כפי שמובא בגמרא שאפשר להדליק את נרות חנוכה עד שתכלה הרגל מן השוק של בני אומה תרמודאי, שהיו מביאים עצים קטנים לשוק. וכן במילואים שעשיתי במחנה הפליטים גיבאליה, במקום הצפוף ביותר בעולם קיימנו פרסום נס חנוכה אפילו כלפי הגויים. המחנה הצבאי היה מעל גיבאליה ובחנוכה הדלקנו כל יום חבית נוספת של נפט על הכביש העולה למחנה הצבאי. מכל גיבאליה היה אפשר לראות את אורות החנוכה. מסופר על הרב מדרכי אליהו, שה' ישלח לו רפואה שלמה, שאמר לבנו של הרב מבריסק שאביו לא מחמיר ולא מהדר במצות הדלקת נרות חנוכה. התפלא בנו של הרב מבריסק מאד, הלא אביו ידוע כמחמיר גדול. אמר לו הרב מדרכי אליהו: תגיד לאביך שידליק בחוץ נרות חנוכה בלי ברכה גם בחצות הלילה, ב-12.00 בלילה. הרב מבריסק אמנם לא הכיר את ההידור הזה, אבל כדי לקיים דברי החכם הרב מדרכי אליהו, הוא יצא בחצות הלילה לפתח החצר שלו והדליק שם ליד המדרכה את נרות החנוכה. באותו רגע ממש יצאו מאות אנשים מהקולנוע אדיסון שהיה מול ביתו ברחוב יחזקאל בירושלים וראו את נרות החנוכה. ניגש אליו יהודי ושאל את הרב מבריסק: למה אדוני מדליק נרות באמצע הלילה? הלא יש תאורת רחוב! אמר לו הרב מבריסק שהיום חנוכה ולכן הוא מדליק נרות. מה זה חנוכה? שאל אותו יהודי. הרב הסביר לו על נסי חנוכה. ואז שאל אותו יהודי: האם גם אני יכול להדליק נרות חנוכה? אפשר, אמר לו הרב מבריסק והסביר את הלכות חנוכה. היהודי הזה שיצא בחצות מקולנוע אדיסון לתוך הלילה החשוך והקור הירושלמי, קיבל על עצמו בשאר ימי החנוכה להדליק אור בביתו. זו תוצאה ישירה של פרסום הנס, כאשר מקיימים את המצוה לכתחילה על פתח החצר הפונה לרשות הרבים. זו אמירה מאד ישראלית. לא רק להאיר את רשות היחיד, הבית היהודי אלא גם את רשות הרבים של מדינת ישראל. בזמנו היה בגרמניה יהודי מפורסם מתבולל, משה הס שאמר: תהיה יהודי בביתך וגרמני בצאתך. זו אמירה מתאימה לגלות. בבית הורי תמיד הדלקנו נרות חנוכה על אדן החלון, אבל לפני-כן היו סוגרים את הווילונות, כדי להסתיר את נרות חנוכה מהגויים. "ובשעת סכנה מניחו על שלחנו ודיו". ובשנים הראשונות אחרי השואה הרגישו באירופה, במיוחד בערי השדה סכנה משנאת הגויים. וכך גם הסתירו בבית הורי בהולנד את המזוזה מאחורי הדלת. כל זה בגלות, אבל בארץ ישראל היום אפשר להיות יהודי גם בצאתך, ברשות הרבים וחזר דין הגמרא שלכתחילה יש להדליק את נרות חנוכה בפתח הגינה או בפתח הבית או בחלון כדי להאיר את רשות הרבים.

ויש שמדליקים גם במקומות ציבוריים חנוכיים. אם זה לציבור הרחב, שבחלקו לא מדליק בעצמו, כמו אותו יהודי שיצא מקולנוע אדיסון, אז אפשר לברך שם בשם ומלכות והם יוצאים ידי חובה בזה. וכך פוסק הרב זילבר בשו"ת אז נדברו (ה', ס' לו): "אף שאין המנהג להדליק בכל המקומות של אסיפת רבים, זהו בגלל שמסתמא כל אחד כבר השתתף בהדלקת בית-הכנסת..., אבל שמדליקים בכיכר העיר והעיקר בשביל הנוער ומסתמא רבים מהם לא משתתפים בבית-הכנסת... וממילא אפשר לעשות ברכה בלא שום פקוק." וכן נהגתי בעצמי והדלקתי השבוע כמדי שנה על פסגת ההרודיון בגוש עציון בברכה נרות חנוכה בפני חיילי גדוד 402 ותושבי האיזור. עם ישראל היום על כל חלקיו רוצה אור, אור תורה, זך וטהור. והמצוה מוטלת היום על כל אחד ואחת מאתנו להדליק את האור הזה בעיר, במקומות עבודה, במשפחה הרחבה עד שנוכה לאור חדש על ציון, לאור המנורה במקדש.